Nro 19.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 5. GRUDNIA Roku 1796. W PONIEDZIAŁEK.

z Londynu 8. *Listopada.* *z Gazety Hamburskiey Nr:* 186.

W przeszłą Sobotę to iest d. 5. t. m. na pamiątkę odkrytego w tymże dniu spisku 1605 Roku, zebrali się przyiaciele wolności do *Kronen i Anker Taverny.* Wiwaty były: uwolnienie w tym dniu Narodu od iedynowładztwa, obalenie tyranow, prawa człowieka i t. d. —— *Stanhope, Thelwalt, Jones* i insi mieli z tey okazyi zapalczywe mowy przeciwko Ministrom.

Mówią że ponieważ Eskadra Admirała *Lucas* do *Kapu dobrey nadziei* przeznaczoną była, wnosić należy, że Francuzka Flotta pod Admirałem *Richery* przy *Kanaryiskich* wyspach z nią się złączyć miała, gdy zaś to nienastąpiło, zamysł się ten nieudał. Powiadaią także, że Admirał nasz *Elphinstone* miał na swoiey Flocie wszystkie prywatne sygnały Francuzow, na które Hollendrzy wzaiemnie odpowiadali. —— Każdy Kapitan Angielskiey Eskadry dostał przy tey ważney zdobyczy 3,000 funt szterl: z działu.

Cudzoziemskie woyska, które stały dotąd na wyspach *Wight, Jersey* i *Guernsey,* odebrały rozkaz mieć się w pogotowiu i maią popłynąć do Portugalij. Jeżeli iest pewna, że Państwo to obowiązało się razem z Hiszpanią zamknąć porty swoie przed naszemi okrętami, tedy nietylko wiele przez to poniesie szkody, ale nawet Anglia wszystko łożyć będzie dla przeciągnienia go na swoię stronę i bronienia Traktatu *Methuen.*

Przy wyściu rzeki *Medmay* znayduie się wielka liczba statków Kanonierskich należycie uzbroionych i w gotowości, ieśliby Francuzi wylądowanie tentować chcieli. *Sir Sidney Smith* teraz w Paryżu w niewoli będący, wynalazł dawniey osobliwszey konstrukcyi statek, który iest nierównie lżeyszy i wygodnieyszy w swoim użyciu, iak się iuż z proby okazało.

Gazeta Dworska pod datą 5. t. m. donosi, że d. 19. Października 3. Francuzkie Kapry, a d. 25. Okręt Francuzki *le Vengeur* od 18. Armat i 110 ludzi zabrano. Według dzisieyszey Gazety, w zachodnich Jndyach także 2. Francuzkie Kapry do Portow naszych przyprowadzono.

Grał *Washington* trwa, iak słychać, w przedsięwzięciu złożenia Urzędu Prezydenta stanow ziednoczonych. —— Przeszłey Soboty P. *Wiffins* powiozł Lordowi *Malmesbury* instrukcye względem kontynuowania negocyacyi z Rządem Francuzkim. ——

Czynności Parlamentowe.

W izbie niższey przeszłego Piątku *Bill* hypotekowania 12. milionow długów Morskich i skarbowych, dwa razy czytany został. —— *Bill wywozu zboża* przeszedł. P. *Hussey* żądał obiaśnienia, za co w Regestrach skarbowych przywoz Kawy wynosi tylko 2½ miliony, a wywoz 6. milionow funt szterlingow? P. *Pitt* odpowiedział, że rachunki Celne roku iednego nie są dostateczne w tey mierze, że trzeba innych także lat przywoz i wywoz porachować, a potym porównać. Tegoż dnia P. Pitt uwiadomił Jzbę, że d. 25. Listopada przedstawi *Bill Skarbowy. Bill* na wzmocnienie lądowey milicyi przyięty całkiem i odesłany do Jzby Lordow. P. *Sheridan* i inśi zarzucali przeciwko wspomnionemu Billowi, że oprócz innych iego niedogodności, trudny będzie do wykonania wielu osobom, osobliwie Damom utrzymuiącym konie, gdyż te służby woyskowey odbywać niemogą. Na co P. Pitt odpowiedział, że się zaradzi temu przez inne poprzednicze urządzenia bez wystawiania Regimentu Amazonek, i że łatwo zastępcy znaleść się mogą. Przed rozeyściem się izby, powstał w Galeryi mały rozruch, który natychmiast uspokoiono rozkazuiąc oddalenie się Arbitrów. —— Jakiś człowiek z przodu Galeryi powstał z swego mieysca; i trzymaiąc w górze papier wołał głośno: *Mam odkryć Jzbie główną zdradę, i za wszystko odpowiem, ieżeli iey przed kratami waszemi niedowiodę.* Zyczenie iednak iego, ażeby był aresztowany, skutku niewzięło. Podobno chciał on powiedzieć, że Minister przez wprowadzenie niesłychaney lądowey siły, czyni zamach na obalenie zasad konstytucyi. —— Na dzisieyszey Sessyi izby niższey, nic ważnego nie zaszło. ——

W czasie ostatnich sporów względem *Billow* powiększenia Milicyi i Kawaleryi, rzekł P. *Fox:* „ Ministrowie nie tak boią się „ wylądowania do *Anglij,* iako raczey do „ *Jrlandyi:* i maią słuszną przyczynę. Te„ mu mężnemu i Szlachetnemu ludowi nie„ zbywa wprawdzie na odwadze w broni„ niu się, ale zbywa na przychylności do „ Rządu. Trzymaycie się planu Hrabi „ *Fitzwilliam,* znieście wszelką rożnicę mię„ dzy Katolikami i Protestantami, przestań„ cie ucifkać ten lud, daycie mu Konstytu-

T

„ cyą i niepodległy Parlament; ziednoczcie „ umysły. —„— i ieden Hrabia *Fitzwilliam*, „ którego im wrócicie, zrobi więcey iak „ całe Armie. Już nadto długo większa część „ mieszkańców tego Kraiu, tyle miała wpływu do Rządu ile woły i owce, z któremi „ oni w iedney chałupie mieszkaią. Parlament tameczny iest mniey iak w Anglij „ prawdziwym organem ludu, bo ma tylko „ pozor nie zaś istotę zastępców Narodu. „ Niewarci są nazwiska Urzędników Kraiu, „ którzy tylko słów, nie zaś rzeczy pilnuią, „ którzy Rząd Państwa na papierze, nie zaś „ według woli ludu kryślą, którzy iedynie „ z pozorów, nie zaś według doświadczenia „ stanowią. Kto konstytucyą Angielską aż „ pod Niebo wynosi, powinien tylko porównać ią z Jrlandzką, a w tenczas otworzą „ się mu oczy iak owemu Amantowi, który „ w swoiey kochance nic złego niewidział, „ ale w siostrze iey wszystkie przywary całey Familij postrzegł. Cała moc Rządu na „ przychylności ludu polega, zły zaś Rząd „ musi koniecznie oziębłość, oboiętność, i „ nienawiść w Narodzie sprawować. Jle to „ razy mówiono w Anglij o skrytych śpiskach i głównych zdradach, serce iednak „ każdego iest za Konstytucyą, ale możnaż „ toż samo powiedzieć o Jrlandyi? Stracie „ tego Kraiu nie możemy zapobiec przez „ Armie i Floty; ale iedynie przez spokoyną i rozumną reformę oraz przez pogodzenie ludu z Rządem „ Cała izba dała głośne oklaski Panu Fox, kiedy kończąc mowę swoię rzekł: że każdy Kray Królowi podległy, równie dla niego szacownym iest i bydź powinien iak i Anglia. —„— P. Ryder prosił aby dobrze uważano na ten attak wymierzony przeciwko Ministrom, gdyby iaki Francuski Generał, mówił on, chciał przez swóy Manifest pobudzić lud Jrlandzki do buntu, niemógłby nic więcey powiedzieć. Czyż nie dozwolono ludowi Jrlandzkiemu tego wszystkiego czego żądał? Jakże tedy go z wołmi i owcami w iedney klassie mieścić? —„— P. *Wilberforce* mówił ieszcze otwarciey. Zdaie mi się, rzekł, że Partya oppozycyina w duchu cieszyłaby się z tego, gdyby nieprzyiaciel w rzeczy samey wylądowanie uskutecznił, dla korzystania z wybuchaiącego ognia. —„— Po różnych inszych sporach Bill milicyi przeszedł. —„—

z Londynu d. 8. Listopada z Gazety Berlińskiey pod Nrem 141.

Dowiaduiemy się z *S. Domingo*, że od czasu przybycia Kommissarza *Santhonax*, interessa Francuskie iak naygorzey poszły; on złożył z urzędow albo odstręczył wszystkich dobrych Officerow, i zaufał całkiem Mulatowi *Toussaint Louverture*: ten zaś gdy w 1,000. ludzi przypuścił attak do obozu naszego *du Mirebalais*, i gdy Woyska nasze według danego sobie rozkazu, cofnęły się dla zwabienia go na płaszczyznę, wpadł w sidła, i w iednym momencie attakowany przez Anglików, stracił całą swoią komendę procz 100. ludzi, którzy się ucieczką ratowali. Po tym zdarzeniu Anglicy przedarli się wgląb kraiu, na 40. mil, i zabrali wiele małych obozow i wielką liczbę broni i ammunicyi. List z *Nantes* pod d. 12. Sierpnia umieszczony w iednym dzienniku Paryzkim pod d. 3. t. m. tak względem tego donosi: korrespondenci nasi piszą, że była wielka kłótnia między *Santhonaxem* i iego kolegami, a naybardziey z *Rygaud*. *Santhonax* prywatną swoią powagą pokassował władze konstytucyine, a na to mieysce ustanowił inne po swoiey woli: siła zbroyna i Armia Francuska obrufzone temi postępkami bunt podniosły. W części południowey tak wielkie było poruszenie, że Okręty Amerykańskie, które szły z posiłkami, musiały obrócić drogę do Stanow *północney Ameryki*.

PP. *Bersford* i *Lees* przybyli tu z *Dublina* w nayważnieyszych interessach do Rządu.

z Londynu d. 11. Listopada z Gazety Berlińskiey pod Nrem 142.

Wiadomości z *Gibraltaru* dochodzą do 17. Pazdziernika. Gubernator *O'Hara* spodziewał się na zaiutrz attaku od Hiszpanow: baterye ich są osadzone 350. Armatami wielkiego kalibru. *D.* 15. Gubernator dał rozkaz wszystkim okrętom kupieckim, aby opuściły port, ponieważ nie iest w stanie opatrywania ich w żywność i Hiszpanie mogliby one dościągnąć i popalić, oraz aby się udały do *Lizbony* pod konwoiem Admirała *Mann*, który puszcza się na morze dla spotkania bogatey Flotty Hiszpańskiey oczekiwaney z *Kadix*. —„— Pogłoska, że Admirał *Mann* zamiast Floty kupieckiey napotkał Eskadrę Hiszpańską mocnieyszą od swoiey, i od niey został zbity, potrzebuie ieszcze potwierdzenia. —„—

Kutter *le Telemaque* zabrał i przyprowadził do *Gibraltaru* statek Hiszpański *la Gertrude* płynący z *Guiane* do *Cadix*, którego ładunek w *Jndigo* szacowany iest 200,000. funt szterl. —„— Z drugiey strony dowiaduiemy się z wyspy *Ste Helene*, że iedna Fregata i iedna Korweta Francuska, które powracały z *Jle de France*, zabrały tam i zniszczyły wszystkie statki przeznaczone do łowienia Wielorybow, i że korsarze Francuscy nieprzestaią pustoszyć osad naszych w Afryce. Admirał *Duncan* opuścił swoię stacyą przed *Texel*. Expedycya proiektowana przeciwko portom Hollenderskim, którey plan ułożony był przez Kapitanow *Doyle* i *Osboene*, okazała się niepodobną do uskutecznienia: Admirał *Beckerton* maiący onę w zleceniu powrócił z swoią Eskadrą od 2. Okrętów liniowych, wielu szalup kanonierskich i statkow do zapalenia i t. d. wysadził na wyspę *Wight* trzy Regimenta przeznaczone do tey wyprawy. —„—

Papiery Ministeryalne zapewniaią, że dla zaradzenia potrzebom woiennym na przyszłą kampanią, planem iest Ministra ustanowić pożyczkę przymuszoną, do którey przykładać się będą w proporcyą swoiey możności wszystkie korporacye i ludzie bogaci, za co dostaną bilety skarbowe, maiące się

opłacić za 4. lata. Ci wszyscy, którzy przez łakomstwo, albo z inney przyczyny, wzbraniać się będą zamienić gotowe pieniądze na ten papier, zostaną przymuszeni i utracą zysk zaręczony gorliwym patryotom.

Bill pomnożenia Milicyi sprawił iuż niektóre zamieszki po prowincyach; *w Northampton Shire* mieszkańcy zgromadzili się w liczbie 300. 500. i nawet 1,000. przyrzekaiąc sobie pomoc wzaiemną, ieśliby chciano ten Bill exekwować. —— w *Clipstor* lud zgromadzony w Kościele, wydarł z rąk Kommissarza listę młodzieży wpisaney do Milicyi.

Nowy *Lord Maire Londynu* Kawaler *Brock Watson* z okazyi swoiey instalacyi dawał bal wielki, na którym znaydowali się wszyscy Xiążęta Familij Królewskiey. ——

Donoszą z Philadelphij, że *Washiugton* złożył uroczyście Urząd Prezydenta i wydał adres do wszystkich Amerykanow, prosząc ich ażeby na następney elekcyi niekładli go na liście, gdyż postanowił resztę dni swoich przepędzić w stanie prywatnym. Wyznaczaią mu za następcę *Jeffersona* albo *Adamsa*. ——

z Dublina d. 5. Listopada z Gazety Berlińskiey pod Nrem 142.

Wczora *Klub Whig Irlandski* złożył sessyą pod prezydencyą P. *Grattan*, na którey uchwalono, że d. 2. Grudnia Klub zamieni się w Deputacyą generalną dla roztrząsania stanu reprezentacyi Narodu w Parlamencie i proponowania odmian. Pozawczora obchodzono z zwykłą uroczystością dzień urodzin Króla *Wilhelma*, który w przeszłym wieku zrobił rewolucyą. Z resztą spokoyność zupełna panuie w całym Królestwie.

z Paryża 11. Listopada. z Gazety du Bas-Rhin Nr: 93.

List Ministra Morskiego do Prezydenta Dyrektoryatu d. 10 Listopada (20 Brumaire)

Obywatelu Prezydencie! Spieszę się donieść Dyrektoryatowi wykonawczemu, że Eskadra pod rozkazami Kontr-Admirała *Richery* szczęśliwie przybyła do Rochefort d. 15. t. m. Ten Generał przez zręczność swoich manewrów, uszedł przed czuynością nieprzyiacioł, którzy na niego koło brzegow czatowali. Pomimo burzy i przeciwności rozmaitych, których doświadczył na brzegach wschodnich i Połudnowych *Terre-Neuve*, zniszczył znaczną część osad, i zabrał koło 80 statkow bogato ładownych. Jeden z tych statkow, będący częścią konwoiu z Jamaiki, uwiadomił go, iż 60 Okrętow, płynących z tey Kolonij do Europy, pogrążone zostały, po pasowaniu się przez 35. dni z wiatrami. Admirał *Richery* maiąc wiadomości, iż *Anglicy* w przewyższaiącey sile krążą na brzegach Francuzkich, niesądził za rzecz przyzwoitą prowadzić z sobą tę zdobycz: popalił lub potopił statki, wybrawszy pierwey z nich naykosztownieysze sprzęty. Jedna wizya składaiąca się z 2. okrętow i 1 fregaty była odłączona od Eskadry na szczegulną wyprawę; i iestem iuż informowany, z raportow samychże nieprzyiacioł, że się udała nayprzód na brzegi *Labrador*, gdzie wielkie otrzymała korzyści. Spodziewam się wkrótce dowiedzieć o skutkach dalszych operacyi na innych brzegach. Niewolnicy w ciągu tey expedycyi zabrani, odesłani zostali na słowo honoru do *Halifax*, wyiąwszy 200, których przyprowadzono do Francyi. Ledwie 100 chorych znayduie się na całey Eskadrze, Officerowie i Ekwipaż ożywieni są duchem gorliwości, i gotowi dać nowe dowody swoiego męstwa i zupełnego poświęcenia się dla dobra Rzpltey. Zdrowie i respekt (*podpisano*) *Truguet.*

z Paryża 13 Listopada. z Gazety Berlińs: Nr: 142.

Nota podana Ministrowi interessów Zagranicznych przez Lorda Malmesbury posła Angielskiego.

Niżey podpisany nieomieszkał przesłać dworowi swoiemu odpowiedź Dyrektoryatu wykonawczego, na punkta podane przez siebie, maiące służyć za zasadę do rozpoczęcia traktowania o pokoy. Co się zaś tycze insynuacyów zelżywych i uszczypliwych, w niey dostrzeżonych, i które zapewne niezmierzaią tylko do zerwania rozpoczętey negocyacij którey rząd Francuzki pragnąć się zdaie, Król moy osądził za rzecz nadto poniżaiącą powagę iego, żeby na nie wiakimkolwiek bądź sposobie opowiedziano. —— Progressa i skutek negocyacyi będą dość widocznemi dowodami principiów, na których ią z obustron prowadzono; a sposoby pracowania szczerze około zrobienia pokoiu zapewne nie są, szkalować się wzaiemnie i wymawiać sobie rzeczy niepodobne do wiary. Niżey podpisany odpisuie więc zaraz na pierwszy punkt odpowiedzi Dyrekroryatu wykonawczego, w którym mu zarzuca, iakoby miał pozwolenie zawarcia pokoiu oddzielnego. Plenipotencia iemu dana zwyczaiem powszechnym, nadaie mu prawo zawarcia pokoju, niewyznaczaiąc mu bynaymniey ani rodzaiu, ani formy, ani kondycyi traktatu przyszłego. W tych materyach stosować się powinien do zwyczaiu uznanego w całey Europie i do instrukcyów, które od Dworu swego odebrał. Niezaniedbał przy pierwszey Konferencyi nastepnie, ostrzedz Ministra Jnteressów Zagranicznych, o woli Króla Pana swego, który o żadnych propozycyach wiedzieć niechce, któreby związki iego z Alliantami rozłączać miały. Niemoże zatym bydź kwestya, tylko o takiey negocyacyi, któraby połączyła interessa i pretensye wszystkich potencyi, wspólną sprawę z Królem W. Brytanij w tey woynie maiących Wciągu tey negocyacyi, pośrednictwo, a przynaymniey uczestnictwo tych potencyi stanie się koniecznie potrzebne: i J. K. Mść spodziewa się znaleść w każdym czasie też same dyspozycye do traktowania na zasadach słusznych i sprawiedliwych, czego niewątpliwe dowody

Ta

dał Cesarz J. Mść Rządowi Francuzkiemu, przy otwarciu nawet teraznieyszey Kampanij. —

Lecz zdaie się, że byłaby zwłoka arcy niepożyteczna, czekać formalnego i zupełnego upoważnienia ze strony Alliantow, gdy W. Brytania i Francya mogłyby zacząć roztrząsanie, choć tymczasowe principiow negocyacyi. We wszystkich prawie podobnych zdarzeniach, te dwie Potencye przeciwnego sposobu postępowania trzymały się, i J. K. M. rozumie, że naylepszy dowod, [ktoryby można w tym razie dać całey Europie, wzaiemney chęci, położenia iak nayprędzey tamy klęskom woiennym,) byłby; zgodzić się niezwłocznie na zasadę wspólney negocyacyi, zapraszaiąc natenczas swoich alliantow, aby się skutecznie przyłożyli do przyśpieszenia pacyfikacyi generalney. W tym to widoku niżey podpisany, miał sobie polecono, podać na początku samym negocyacyi, *principium,* ktore tylko wspaniałość i dobra wiara J. K. Mści, podyktowały: to iest nagrodzić Francyi przez restytucye proporcyonalne, za układy, na ktore będzie musiała przystać, dla zadośćuczynienia sprawiedliwym pretensyom alliantow Króla Jmci i dla utrzymania równowagi polityczney w Europie. Dyrektoryat wykonawczy, niewytłumaczył się dokładnie ani względem przyięcia tego *principium,* ani względem odmian czyli modyfikacyi, ktoreby w tym chciał uczynić, ani nakoniec niepodał innego *principium* stosownego do tegoż celu. Niżey podpisany ma więc rozkaz wrócić się do tegoż obiektu i domagać się, aby Dyrektoryat wytłumaczył się w tym otwarcie i dokładnie, dla uniknienia zwłoki, ktora koniecznieby musiała nastąpić z przyczyny formalności żądanych od Dyrektoryatu. Niżey podpisany iest upoważniony przyłączyć do tego, wyraźne oświadczenie, że Król Pan móy, uwiadamiaiąc swoich alliantow o wszystkich następnych krokach do teraznieyszey negocyacyi stosownych, i wypełniaiąc względem tych panuiących w sposob nayskutecznieyszy, wszystkie obowiązki dobrego i wiernego allianta, nieopuści nic z swoiey strony, tak dla nakłonienia ich do przystąpienia do tey negocyacyi, ułatwiaiąc ciąg oney i ile możności zapewniaiąc pomyślny iey skutek, iako też dla utrzymania ich w sentymentach zgodnych z iego życzeniem o przywrócenie powszechnego pokoiu na zasadach sprawiedliwych, chwalebnych, i trwałych.

w Paryżu 12. Listopada 1796. (*Podpisano*] *Malmesbury.*

Odpowiedź Ministra interessow zagranicznych na Notę Lorda Malmesbury.

Niżey podpisany odebrał zlecenie od Dyrektoryatu wykonawczego zaprosić Wmć Pana do wskazania w iak naykrótszym czasie i iak naywyraźniey obiektów kompensacyi wzaiemney, ktorą Wmć Pan proponuiesz. — Ma oprocz tego zlecenie zapytać Wmć Pana, iakie są te dyspozycye do traktowania na zasadach słusznych i sprawiedliwych, ktorych Cesarz Jmć dał Rządowi Francuskiemu niewątpliwe dowody przy otwarciu nawet teraznieyszey kampanij. Dyrektoryat wykonawczy nic nie wie o tym. Wszakże Cesarz sam zerwał *armistitium.* (Podpisano] *Karol Delacroix.* — w Paryżu d. 22. *Brumaire* (12. Listopada) Roku 5. Rzeczy-pospolitey Francuskiey iedney i nierozdzielney.

Rząd ogłosił niektóre mało znaczące nowiny o Armij Włoskiey, Szef sztabu generalnego *Berthier* pisze z *Werony* pod datą 8 *Brumaire* (29. Pazdziernika.]

„ Obywatele Dyrektorowie! znaydzie„ cie tu przyłączony wypis z Rapportu Urzę„ dowego Armij Włoskiey, i postrzeżecie w „ nim, że Austryacy nie byli szczęśliwszemi „ w wycieczce, ktorą wczora z Mantuy „ uczynili, iak i w poprzedzaiących „

Wypis z Raportu Urzędowego Armij Włoskiey Roku 5. d. 7. Brumaire.

General *Massena* uwiadomiony, że Korpus ieden nieprzyiacielski przeszedł *la Pieva* i posunął się ku *Treviso,* posłał ku *Brenta,* z główney swoiey kwatery *Bassano* Genrał Adiutanta *Kellermann* z częścią Woysk konnych. D. 5. ze świtem attakował on nieprzyiaciela, i Kawaleryą iego poraził. Korpus nieprzyiacielski cofnął się w nieporządku zostawiwszy na placu 20. ludzi zabitych i tyleż koni, prócz 15. Kawalerzystów z końmi, ktorych w niewolę zabraliśmy.

Blokada Mantuy d. 7. Brumaire.

O 4. godzinie z rana nieprzyiaciel za pomocą trzcin ieziora *wyższego* wysadził na ląd między *St. Georges* i *Cipade* Korpus Woyska, ktory wyszedł z Mantuy; lecz Szef Brygady *Moreau* komenderuiący w *St Georges* wcześnie o tym informowany, poszedł spotkać nieprzyiaciela, uderzył nań z zwyczayną Francuzów odwagą, przepędził go aż do batów, na ktore część iedna wsiadła w wielkim nieporządku, zostawuiąc nam 250. niewolnikow; (między ktoremi dwoch Officerow;) wiele zabitych i rannych. Z naszey strony iest 15. ludzi zabitych albo rannych. —

Casatta posłany przez Generała *Gentilli* do *Korsyki,* stanąwszy tam d. 29. *Vendemiaire* udał się do *Bastia,* gdzie 3,000. Anglikow znaydowało się. Wezwani do poddania się w przeciągu iedney godziny, uciekli na swoie okręty. Jednakże *Casatta* 800. do 900. zabrał ich w niewolę, między ktoremi cały prawie regiment *de Dillon* złożony z Emigrantów. Zdobył na nich wielką część Magazynu, ktorego niepośpieszyli przewieść na okręty. w *Boniface* cały garnizon a w *St. Florent* część iego znaczna poszła w niewolę. Batalion *de Bonelli* z wielką liczbą patryotów pomaszerował ku *Aiaccio,* ale Kommissarz Dyrektoryatu, ktory nam doniosł powyższe szczeguły, nie miał ieszcze rapportu o zdarzeniach, ktore nastąpić mogły w tey stronie.

No. 19.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 5. GRUDNIA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK.

z Hagi d. 15. Liſtopada z Gazety Berlin: pod Nrem 142.

Doniosło ſię, iuż że gdy ieden z członków Deputacyi Konſtytucyiney oświadczył, że Konſtytucya nowa nie ma za fundament iedności i nierozdzielności, i że zawiera w ſobie niektóre ryſy ſyſtemmatu federacyinego, niechciano słuchać czytania proiektu, a niektórzy nawet chcieli go odrzucić natychmiaſt. Obywatel *Verſter* świeżo obrany Prezydentem na dni 15. dokazał iednak, iż przez dekret odłożono czytanie proiektu do poniedziałku, co też naſtąpiło. Dziſieyſzego wieczora dowiemy ſię czy odrzucony, czy też wzięty do namysłu zoſtanie. Dwie partyi z okazyi tego proiektu zrobiły ſię w konwencyi, iedna mniey umiarkowanych, którzy chcą przerobienia całkowitego nowey konſtytucyi, aby nie zoſtawić w niey żadnego śladu dawney Aryſtokracyi; gdy tym czaſem ſtrona im przeciwna żąda, aby plan był roztrząśniony i ſpodziewa ſię dowieść, że chociaż on nie ieſt całkiem demokratyczny, iednakże, mieſzcząc w ſobie po części iedno i drugie ſyſtemma, może bydź nayſtoſownieyſzy do okoliczności. Już trzech oratorow zamówiło głoſy, dla zbiiania proiektu, po czym obrońcy iego mówić będą,

z Sztokolmu 8. Liſtopada z Gazety Hamb: pod Nrem 185.

Naſtępuiąca ieſt mowa, którą naſz Król Guſtaw Adolf miał z Tronu 1. t. m. przy obięciu Rządow Państwa.

Przyſzedł dzień, w którym na mocy teſtamentu S.P. Oyca moiego, muſzę ogłoſić wyiście moie z opieki, abym rządził Szwedzkim Narodem. Gdy zaś w Imie Pańſkie ten Rząd obeymuię, do oddania którego W.X. Mść zapraſzam; ſerce moie nayżywſzym uczuciem ieſt przeięte. —— Przeięte uſzanowaniem i wdzięcznością ku opatrzności Boſkiey, że ona mnie wybrała do tego, abym nad wolnym i niepodległym panował ludem: przeięte miłością ku temu Narodowi, który ſię wsławił aż dotąd rzetelnością i męſtwem. —— Przeięte nakoniec przeświadczeniem o wielkości i odpowiedzialności obowiązkow na mnie włożonych. Przy tey tak ważney dla nas wſzyſtkich okoliczności, przychodzi nam na pamięć wſpólna ſtrata, którąśmy ponieśli, ia tracąc łaſkawego Oyca, Narod zaś ſzanownego i ukochanego Króla. Wdzięczność i hołd, który mu winniśmy, nigdy od prawdziwych Szwedow zapomniane niebędą —— Podchlebną ieſt nader dla mnie rzeczą, że ieſtem tłumaczem czuciow i myśli moich poddanych; a ieżli ſą słabe moie wyrazy, tedy nie potrzeba większey pochwały dla tak dobrego Króla, ani okazania większego żalu ze ſtraty onego, nad tę: które wierne i wdzięczne ſerca dla niego zachowały. Jako Syn oświadczam dla niego nayżywſzą wdzięczność, za iego troſkliwość, którą w tym życiu na mnie rozciągnął; oſobliwie, w powierzeniu tobie ukochany Stryiu, Rządow Państwa pod czas moiey małoletności. Zaſtępowałeś W.X. Mość mieyſce iego dla moiego dobra i dobra całego Narodu. Znam trudy i prace dla mnie podięte: wdzięczność moią ku tobie poniosę do grobu. Wiem, że nayſłodſzym dla ciebie ieſt ukontentowaniem, widzieć mnie w chwalebny ſpoſob Rząd obeymuiącego, którego młodość twemu ſtaraniu była poruczona. Maiąc nadzieię w pomocy Naywyżſzego, oświadczam przed tobą kochany Narodzie, iż naywiękſzym moim życzeniem ieſt rządzić tym Państwem dla dobra nas wſzyſtkich. Naypierwſzym będzie moim obowiązkiem, zachowywać prawo i ſprawiedliwość, ażeby każdy z Szwedow używał ſpokoynie owocow pracy ſwoiey. —— Daley bronić Państwa i iego niepodległości; powſzechne i ſzczególne dobro zabeſpieczyć. —— Młodym będąc i bez doświadczenia, wiele ſię ſpodziewam z porady, którey od was będę zaſięgał, a więcey ieſzcze z miłości moich poddanych, którzy ſię ſtarać będą, przez wypełnienie ſwoich powinności uprzedzać chęci ſwoiego Króla, Lud Szwedzki zawſze ſię dyſtyngwował przez takie ſentymenta. —— Moie hasło ieſt, *Bog i Lud.* Te słowa przypominać mi będą moie obowiązki, i moią odpowiedzialność. Nadto, przekonany ieſtem, że moi poddani nieodrodnemi ſię od ſwoich przodkow okażą, którzy Boga ſię bali i ſwego Króla kochali, iako i wy z ſwoiey ſtrony przekonanemi bydź możecie, że waſza miłość, naywiękſzą będzie dla mnie nadgrodą i sławą. ——

z Toulonu d. 30. Pazdziernika z teyże Gazety.

D. 27. t. m. dwa okręty i dwie fregaty Hiszpańskie poniosłszy nieco szkody, weszły do naszego portu wpędzone przez wiatr wschodni bardzo gwałtowny. Jeden z tych okrętów zwany *la Conceptione* iest od 110. Armat. Według ich powieści Armia

morska *Hiszpańska* krąży koło tych brzegow.

z Marsylij d. 1. Listodada z teyże Gazety.

Władze Cywilne i woyskowe *Marsylij* uwiadomione zostały urzędownie o weyściu do portu *Toulon* wielu okrętów Hiszpańskich, z których ieden ma banderę Admiralską. Ta nowina sprawuie tu naymilsze uczucie. D. 27. Października weszło do portu naszego około 50 statkow płynących z *Genuy, Livourne i t. d.* dziesięciu pasażyerów tak męszczyzn iak kobiet stawić się musiało w Kancellaryi centralney dla ukazania swoich papierow, że zaś niemieli paszportów poczytano ich za Emigrantów i kazano transportować do *Aix* przed Sąd Kryminalny. Administracya Departamentu *Bouches du Rhone* nakazała ażeby Administracye municypalne użyły wszelkich śrzodków, które im prawo nadaie końcem przeszkodzenia powrotu Emigrantom. W okolicach nadmorskich żaden okręt do portu wpuszczony nie będzie, bez poprzedniczey rewizyi Urzędnika municypalnego. Każdy pasażyer obwiniony o Emigracyą i niemaiący paszportu, zostanie Aresztowany i oddany do Sądu. D. 28. dway Synowie Xcia d' *Orleans* trzymani dotychczas w więzieniu tuteyszym, wsiedli na Okręt Szwedzki, ktory ich zaprowadzi do *Philadelphij*. Powiadaią, że nyastarszy brat poiechał do *Hamburga* dla popłynienia także do Ameryki.

z Cadix d. 25. Października z teyże Gazety

W tym momencie dowiaduiemy się, że dywizya pod rozkazami Admirała Angielskiego *Mann* z 6. Okrętów liniowych i 2. fregat złożona, potrafiła wynisć z Portu *Gibraltar* z konwoiem od 30. statków Kupieckich swego Narodu, i że wzieła dyrekcyą do Anglij. Jeden okręt liniowy z Eskadry Admirała *Jervis* prowadzący 2,000 Woyska z Korsyki wszedł do *Gibraltaru.* — Okręt ten bez wątpienia był bardzo szczęśliwy, że za pomocą mgły umknął przed czuynością Eskadry Hiszpańskiey krążącey na Morzu śrzodziemnym. Fregata Hiszpańska *Mahonesa* pod Komendą *Don Santiago Allado* wysłana z *Kartageny* z depeszami do Eskadry swego Narodu, na wysokości *Kapu Gate* zabrana została przez Fregatę Angielską i zaprowadzona do *Gibraltaru.* Zapewniaią, że tę stratę przypisać należy niesubordynacyi ekwipażu, ktory po większey części złożony z niewolników galerowych, niechciał dłużey walczyć po bitwie dwugodzinney. Ale wzaiemnie Fregata Hiszpańska *la Desenbridor* zabrała przy Kapie *S. Vincent* brygantynę Angielską *la Marguerite* płynącą z *Terre-Neuve* z 4,000 centnarow Stokfiszu.

z Neuvied 14 Listopada. z Gazety du Bas Rhin Nr: 93.

Nadzieia blizkiego zawieszenia broni, o którym w papierach publicznych mówiono, dotąd się utrzymuie. Możemy teraz dostatecznie upewnić, iż Austryacy i Francuzcy Generałowie zatrudniali się od 1 t. m. zawarciem *Armistitium*, i byłoby iuż nawet podpisane, gdyby Cesarscy niedomagali się, aby Republikanie ustąpili z szańcu mostowego przed tym miastem. Lecz ta propozycya była odrzucona przez Francuzow na konferencyi, którą Grł *Kleber* miał 6 t. m. z Grłem Austryackim *Kray*. Pomimo to iednak negocyacye trwaią, a *ultimatum Francuzow* w tey mierze, przyniesione wczoray od Gła *Bernadotte* Grłowi *Kray*, posłane zostało Kuryerem do Arcy-Xcia, którego odpowiedź rozstrzygnie, czy kroki nieprzyiacielskie maią trwać daley, czy też woyska przeciwne maią póyść na leże zimowe.

Od Brzegow Menu 15. Listopada. z Gazety Berlin: Francuz Nr: 142.

Listy z Limburga 14. t. m. donoszą, że Francuzi proponowali zawieszenie broni, i że Kuryer posłany 12. t. m. przez Grła *Werneck* do Arcy-Xięcia miał depesze stosownie do tego obiektu.

Piszą z *Manheimu* 13 t. m. że Francuzi porzucili okolice tego Miasta, i cofneli się aż do *Queich.*

z Manheimu 15. Listopada z teyże Gazety.

Wczora patrole Kawaleryi Austryackiey posunęły się aż do *Grunstad i Durckheim* niespotkawszy żadnego Francuza: lecz powiadaią, że nieprzyiecіel znacznie się wzmocnił ze strony *Hillheim Alzey* &c. Podług listow z *Offenbourg* pod datą 13. t. m. wszystko ieszcze było spokoynie w okolicach *Kehl.*

Donoszą z *Stutgard* pod d. 13. t. m że zgromadzenie Cyrkułu Szwabskiego daleko liczniey sze, w krótce rozpocznie Sessye w tym Mieście. Minister Würtemberski i Kancellarya Cyrkułowa miały 14. t. m. tam się udać. —

Jeżeli można wierzyć listom z *Wenecyi* d. 26 Październ: sławny *Mahmud Basza* de Scutari, zabity został w potyczce przeciwko *Montenegrinom*, gdzie i woyska iego pobite zostały. *Dey Algierski* miał wypowiedzieć woynę Wenetom.

Francuzi zupełnie opuścili *Germersheim*, i bardzo małą maią liczbę woyska w *Spire i Neustadt*. Nieprzyiaciel także się cofnął do *Haseloch i Schifferstadt.*